KU LEUVEN

Voorstel 829 en conceptnota 873: initiatieven ter ondersteuning van het kleuteronderwijs

Dr. Katrijn Denies
12 november 2026

Twee initiatieven, gedeelde uitgangspunten

Belang van krachtige leeromgevingen voor jonge kinderen

1

Europese vergelijking wijst op sterktes én werkpunten

Versterken van lerarenteams in het kleuteronderwijs

829 Voorstel van resolutie

Doelgericht beleid voor de leerling-leerkrachtratio

- Hanteerbare ratio volwassene-leerlingen
- Inzet van ondersteunende profielen
- Belang van onderzoek: proefprojecten, analyseren en rapporteren

2

873 Conceptnota

Tijd voor kleuters

- Steun van diverse profielen
- Sterkere lerarenopleiding en professionalisering, met brug onderzoek-praktijk
- Digitale middelen
- Ouders als partners, kleuterschool in een warme gemeenschap

Vergelijkingsbasis: IELS 2025

200

Vlaamse kleuterscholen in een representatieve toevalssteekproef

2 400

vijfjarigen, individueel begeleid tijdens speelse opdrachten op een tablet

4

domeinen: vroege wiskunde, taal, EF, sociaal-emotionele vaardigheden

8

landen en regio's, o.a. Engeland en Nederland

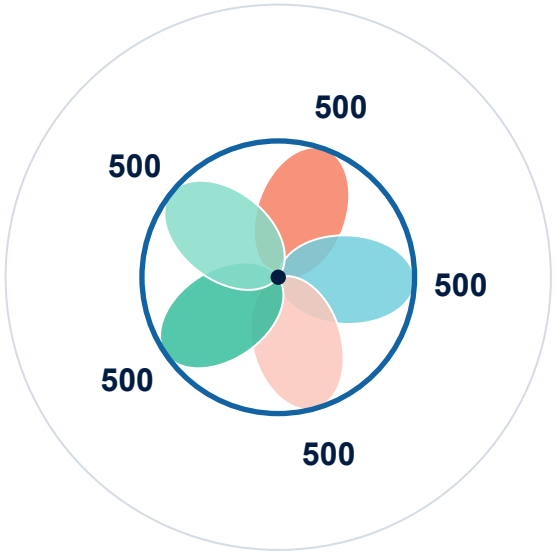
Vragenlijsten voor ouders, leerkrachten en schoolleiders bieden inzicht in de ontwikkelingscontext van de kleuters.

IELS is een momentopname (winter 2025) van een selectie van vaardigheden van vijfjarigen.

IELS is geen eindmeting van al wat ertoe doet in het kleuteronderwijs.

Vaardigheden in internationale vergelijking

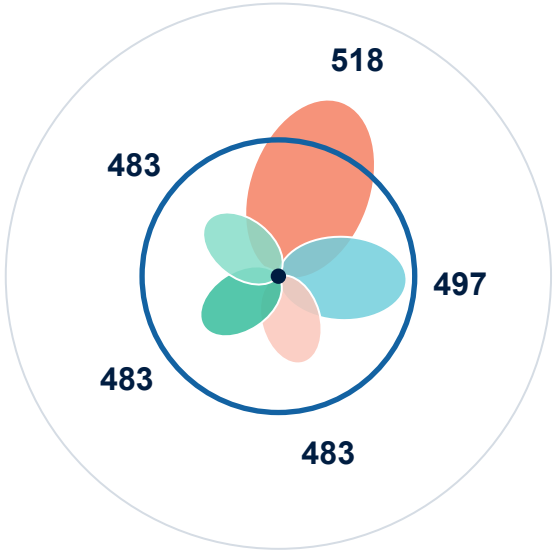

Empathie | Executieve functies | Gedrag (oordeel leerkracht) | Taalvaardigheden | Vroege wiskunde | gemiddelde 500

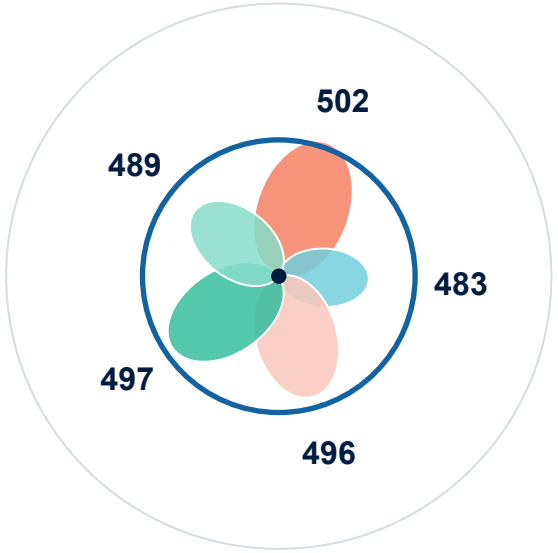
Gedrag = prosociaal en niet-storend gedrag, ingeschat door de leerkracht.

KU LEUVEN

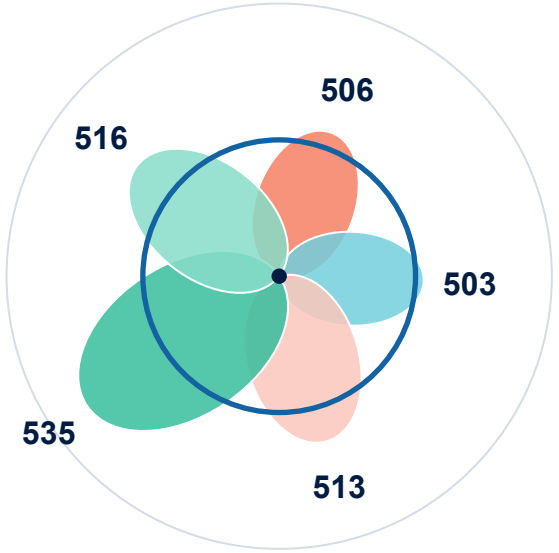
Vaardigheden in internationale vergelijking

Vlaanderen

Nederland

Engeland

Empathie | Executieve functies | Gedrag (oordeel leerkracht) | Taalvaardigheden | Vroege wiskunde | gemiddelde 500

Bron: Denies et al. (2026), IELS 2025 in Vlaanderen.

KU LEUVEN

“Hoe komt dat?”

IELS kan geen causale verbanden vaststellen.

KU LEUVEN

Aanknopingspunt: kinderen per volwassene

	2 jaar	3 jaar	4 jaar	5 jaar
Engeland				
	1:5 (< 2 jaar: 1:3)	1:8, of 1:13 met leerkracht	1:8, of 1:13 met leerkracht	max. 30, gemiddeld ±26 kinderen met leerkracht én assistent
Vlaanderen				
	1:8 (tot 2,5 jaar)	gemiddeld ±20 in de praktijk (13 als elke leerkracht meetelt)	gemiddeld ±20 in de praktijk (13 als elke leerkracht meetelt)	gemiddeld ±20 in de praktijk (13 als elke leerkracht meetelt)

wettelijk maximum met mogelijk afhankelijk van diploma

gemiddelde met mogelijk afhankelijk van aanpak school

Bronnen: EYFS (DfE, 2025); TALIS Starting Strong 2024

KU LEUVEN

Troeven

97%

van de vijfjarigen gaat naar een school waar de schoolleider een gastvrije sfeer t.o.v. ouders meldt – 92% van de ouders voelt zich actief betrokken*

Professionalisering

wordt door schoolleiders benoemd als iets wat gebeurt én waar verdere interesse in is

Ook rond taal! Doorstroom naar KO?

89%

van de vijfjarigen zoekt troost bij de leerkracht – 99% van de ouders merkt dat hun vijfjarige graag gezien wordt op school

Aandachtspunt voor oefenscholen

93%

van de vijfjarigen heeft een leerkracht met een groeimindset

Bron: OESO (2026) & Denies et al. (2026) - * mogelijke invloed van nonrespons bij de ouders

Aandachtspunten

32%

van de vijfjarigen heeft een leerkracht die geen succesvolle schoolloopbaan voor hen verwacht

Nood aan redenen voor optimisme

Tabletactiviteiten

in de klas vertonen weinig samenhang met de gemeten vaardigheden; thuis is er eerder een negatieve samenhang

Voorzichtig met aanbevelen van ICT voor kleuters

78%

zit op een school met (grote) moeite om vervangers te vinden; 89% moest al personeel zonder vereist diploma aanstellen

Voltallige, opgeleide teams centraal

Grote verschillen

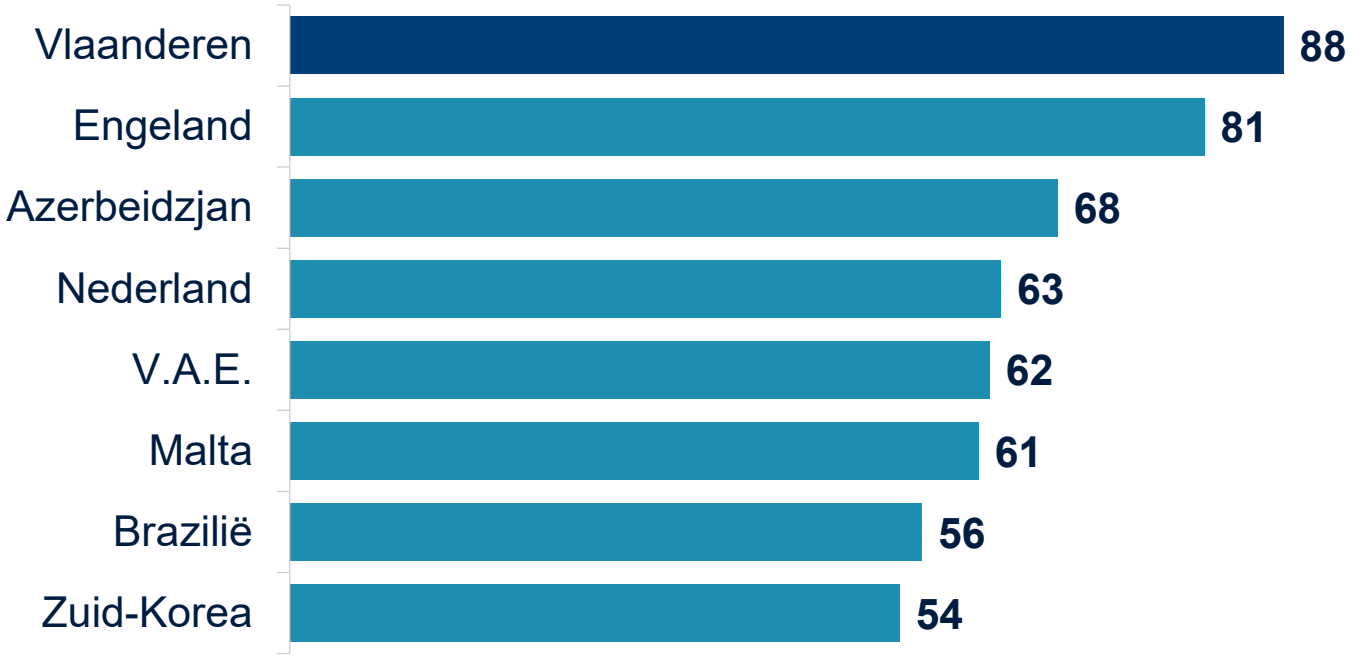
In vaardigheidsscores naargelang de sociaal-economische achtergrond van de vijfjarigen

Aandacht voor de meest kwetsbare kinderen

Bron: OESO (2026) & Denies et al. (2026)

Aandachtspunten: sociale kloof

Voorbeeld vroege wiskunde: verschil tussen het hoogste en het laagste SES-kwart

Ruim meer dan het verschil tussen een kind van net 5 en een kind van bijna 6 in Vlaanderen (70 punten)

Ook bij gelijke thuistaal blijft de kloof overeind: −36 punten bij een kortgeschoolde moeder, −15 bij het verkrijgen van een schooltoelage

Bron: OESO (2026), Denies et al. (2026)

Aandachtspunten

55%

van de ouders leest minstens drie keer per week voor.

Stimuleer ouder-kindinteractie laagdrempelig

40%

van de ouders staat er vaak alleen voor met de kinderen.

52%

van de vijfjarigen wordt minstens eens per week opgevangen door grootouders: positief verband met taalvaardigheid

48%

van de vijfjarigen gaat minstens eens per week naar de opvang: negatief verband met gedrag

Versterk voor- en naschoolse opvang

Bron: OESO (2026) & Denies et al. (2026)

Optimaal effectenonderzoek

Naast observaties en puntmetingen: een nieuwe Vlaamse cohortestudie

Kinderen: verschillende uitkomsten herhaald gemeten

Klassen: proceskwaliteit en effectieve kind-volwassene-ratio

Opvoeders: gezin, opvang en omgeving mee in beeld

Beleid: proefprojecten inbedden ná beginmeting, data voor verklaring effecten op lange termijn

Nederland: pre-COOL (2009–2022) volgde bijna 3 000 kinderen van 2 jaar tot het einde van het BaO.
Engeland: EPPE (1997–2014) volgde ruim 3 000 kinderen van 3 tot 16 jaar; SEED (2013–2029): bijna 6 000.
Vlaanderen: LOSO, SiBO, LiSO – maar sinds 2009 geen grootschalig BaO-cohorteonderzoek meer.

Vijf bouwstenen

1

Herdenk de ratio

Verlaag het aantal kinderen per volwassene; trek dit indien nodig geleidelijk op naargelang de leeftijd.

2

Hoofden en harten

Verzeker een voltallig, complementair team met veel aandacht voor kwaliteitsvolle omkadering & ruimte voor professionali-sering.

3

De kloof als toetssteen

Versterk vooral daar waar veel kwetsbare kleuters zijn & verzeker redenen voor optimisme over de toekomst van elk kind.

4

Brug thuis-klas

Betrokken worden bij de school is niet noodzakelijk betrokken worden bij het leerproces. Bied laagdrempelige suggesties.

5

Onderzoek

Organiseer een jaarlijkse meting van de effectieve personeelsinzet. Evalueer grondig in een longitudinaal opzet.

Beide initiatieven leveren belangrijke bouwstenen aan.
Enkele groeipunten en valkuilen voor het Vlaamse kleuteronderwijs verdienen nog meer aandacht.

Dank voor uw aandacht

katrijn.denies@kuleuven.be
016 32 56 33

KU LEUVEN

Bronnen

Denies, K., Claes, R., Vandendorpe, T., Monteyne, S. & Aesaert, K. (2026). Vroege wiskunde, taal, executieve functies en sociaal-emotionele vaardigheden bij vijfjarigen in Vlaanderen: Resultaten van IELS 2025 in internationaal vergelijkend perspectief. KU Leuven.

Department for Education (2025). Early years foundation stage statutory framework for group and school-based providers.

NatCen Social Research (z.d.). Study of Early Education and Development (SEED). seed.natcen.ac.uk

Nederlands Jeugdinstituut (z.d.). Onderzoek voor- en vroegschoolse educatie (vve): pre-COOL. nji.nl

OESO (2026). Building Strong Foundations for Life. Results from the 2025 Early Learning and Child Well-being Study. OECD Publishing.

Van Droogenbroeck, F. et al. (2025). TALIS Starting Strong 2024 Vlaanderen. Vrije Universiteit Brussel.

Vlaams Parlement, Stuk 829 (2025-2026) Nr. 1 en Stuk 873 (2025-2026) Nr. 1.

Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I. & Taggart, B. (2004). The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Final Report. DfES / Institute of Education.